

A Nemzetközi Talajtani Társaság Szikes Albizottsága Európai Munkacsoportjának Értekezlete, Novi-Sad, 1968. V. 21–24.

Az értekezők egyik fontos állomását képezte annak a munkának, amely a Nemzetközi Talajtani Társaság Szikes Albizottságának I. Vezetőségi Ülésén (Budapest, 1967. X. 2–6.) elfogadott határozatok értelmében tavaly indult meg a Szikes Talajok Világtérképének a megszerkesztésére, valamint a szikes talajokkal kapcsolatos kutatómunka nemzetközi koordinálására. Az 1968. V. 21–24-ig Novi-Sadon megtartott értekezők fő célja az volt, hogy megvitassa és értékelje a Szikes Albizottság Európai Munkacsoportjának eddigi tevékenységét, leszűrje a munka során szerzett tapasztalatokat és konkrétan meghatározza, körvonalazza az elkövetkezendő feladatokat.

Az értekezőkben, amelyen részt vett Prof. Dr. F. A. VAN BAREN, a Nemzetközi Talajtani Társaság főtitkára, a Nemzetközi Talaj Múzeum igazgatója is, a szikes talajok témakörében érdekelt európai országok képviseltették magukat, s ezek közül népes volt Magyarország delegációja is.

Az értekezők napirendjén két pont szerepelt:

1. Európa Szikes Talajtérképének a megszerkesztése
2. Javaslat egy koordinált európai szolonyecjavítási programra.

Az első napirendi pont vitaindító előadását Dr. SZABOLCS ISTVÁN a Szikes Albizottság elnöke tartotta. Áttekintést nyújtott a térképszerkesztési munka eddigi eredményeiről, s bemutatta az érdekelt európai országok által eddig elkészített térképeket (Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Magyarország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország). A beérkezett térképanyag azt bizonyította, hogy Európa legtöbb érdekelt országában megfelelő részletességű adatok állnak rendelkezésre ahhoz, hogy Európa Szikes Talajtérképét ne a Szikes Talajok Világtérképének 1 : 5 000 000 léptékében, hanem annál nagyobb léptékben is elkészíthessük. Az értekezők ezért elhatározta, hogy Eu-

rópa Szikes Talajtérképe 1 : 2 500 000 léptékben lesz elkészítve, amely térkép könnyen átszerkeszthető a Szikes Talajok Világtérképének 1 : 5 000 000 léptékére, viszont annál jóval részletesebb információkat nyújt.

SZABOLCS ISTVÁN a magyar és külföldi tapasztalatok alapján javaslatot tett a tavalyi Vezetőségi Ülés határozatának néhány módosítására, kiegészítésére. Legjelentősebb ezek közül az a javaslat volt, amely szerint szükséges a szikes talajok tavaly elfogadott osztályozásának további finomítása, mivel a tapasztalatok szerint a B-osztály (Alkáli talajok) felosztása 2 csoportra [(a) alkáli talajok szerkezetes B-szint nélkül, (b) alkáli talajok szerkezetes B-szinttel] nem elegendő az Európában előforduló fontos talajkülönbségek megjelölésére. Főként ez a hiányosság eredményezte azt, hogy az egyes országok térképein ábrázolt alacsonyabb osztályozási egységek (a magyar „talaj-típus”-nak megfelelő egységek) a többnyire közös alapelv ellenére is meglehetősen különböztek egymástól. Az Európa Szikes Talajtérkép szerkesztésénél alkalmazandó egységes taxonometriai besorolásra vonatkozóan SZABOLCS szemléletes magyar térképanyaggal és adatokkal alátámasztott javaslatot terjesztett elő, amelyet az értekezők el is fogadott, ugyanis a résztvevő többi országoknak (Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Szovjetunió) a vitában kifejtett véleménye és tapasztalata is hasonló volt. Ennek megfelelően az értekezők javasolta az alábbi osztályozási sémát:

- A) Alkáli talajok szerkezetes B-szint nélkül
- B) Alkáli talajok szerkezetes B-szinttel
 1. Szolonesák-szolonyecék és karbonátos szolonyecék
 2. Nem karbonátos szolonyecék 15 cm-nél vékonyabb A-szinttel
 3. Szolonyos és/vagy mélyen kútyozott szolonyecék és szolonyok
 4. Szolonyecés és enyhén szikes talajok, gyenge szerkezetképződéssel.

Ki kell emelni azt a tevékenységet is, amelyet a potenciális szikesedés térkép-szerű ábrázolásának Magyarország példáján történő bemutatásával végeztünk. Ezeket a területeket ugyanis (amelyek területi elhelyezkedésének ismerete különösen az öntözés terjedésével, tervezésével és talajtermékenységre gyakorolt káros hatásainak a megelőzésével kapcsolatosan nagyjelentőségű) egyetlen más ország térképanyaga sem tüntette fel. Az értekezlet megvitatta a potenciális szikesedés megállapításának módszereit és kritériumait. Mivel a vita során kitűnt, hogy a módszerek és feltételek a helyi körülményektől, az adott természeti, sőt gazdasági viszonyoktól függően igen változnak, azokra vonatkozóan az értekezlet nem fogadott el részletes egységes metodikát, csupán alapvető irányelveket. A potenciális szikesedés feltüntetésének szükségességét az elfogadott határozat rögzíti.

A határozat szerint a résztvevő országok koordinátorainak a fenti szempontok szerint kell a térképeket elkészíteni. Remélhetőleg nem lesz akadálya annak, hogy az Európa Szikes Talajterkép első vázlata a Szikes Albizottság jereváni (Örmény Sz.K) értekezletén 1969 májusában vitára bocsáttassék.

Az értekezlet első napirendi pontja feletti vita és a magyar delegáció által képviselt elvek és javaslatok elfogadása az értekezletre való alapos felkészülés bizonyítéka és a magyar szikkutatás újabb jelentős nemzetközi sikere.

Jelentősnek mondható az értekezlet második napirendi pontja feletti vita, s az ezzel kapcsolatban elfogadott határozat is. Bevezetőként Dr. GH. SANDU, a Bukaresti Mezőgazdasági Kutató Intézet Talajtani és Meliorációs Osztályának a vezetője foglalta össze a szikes talajok javításával és hasznosításával kapcsolatosan a közép és délurópai országokban elért fontosabb új kutatási eredményeket. Előadásában foglalkozott a szikes talajok meliorációjával közvetlenül, vagy közvetve kapcsolatos hidrotechnikai (folyószabályozás, stb.), hidromeliorációs (drenázs, tereprendezés, kimosás, öntözés), agrofizikai (vakondrénezés, mélyszántás, altalajlazítás), agrokémiai (kémiai javítóanyagok alkalmazása, szerves és műtrágyázás) és agrobiológiai (növény-megválasztás, növények só- és Na-érzékenysége, stb.) módszerekkel, a másodlagos szikesedés és megelőzésének kérdéseivel, valamint a fentiekkel kapcsolatos kutatási, tervezési és szervezési problémákkal. A téma részletes összefoglalását az egyes országok szikkjavító szakemberei (A. GRINCSENKO, J. HRASKO, C. V. OPREA,

L. RAJKOV) egészítették ki országuk, intézetük, munkatársaik, illetve saját tapasztalataikkal és kísérleti adatokra alapozott véleményüikkel.

A hazai szikesek termékenységének növelése terén különböző magyarországi intézetekben elért legújabb szikkutatási és szikkhasznosítási eredményeinkről BOCSKAI JÓZSEF nyújtott áttekintést hozzászólásában, s ezt a témát egészítette ki HARMATI ISTVÁN és HALÁSZ KÁROLY beszámolója is.

A beszámoló, s a vita alapján megállapítható, hogy a szolonyecjavítás terén nagy szükség lenne nemzetközi koordinációra, sőt még az egyes országokon belüli koordináció sem teljesen kifogástalan. Ugyanakkor az is kitűnt, hogy a szikes talajok javításának és hasznosításának igen széles témakörén belül elsősorban két kérdés, a drenázs és vízgazdálkodás, illetve a talajjavító anyagok megválasztásának és optimális adagjának a problémája tarthat számot általános és különös érdeklődésre. Míg a megfelelő drenázs szükségességének a vonatkozásában a vélemények túlnyomórészt megegyeztek, addig elég sok vitatott kérdés merült fel a javítóanyagok megválasztását, illetve azok optimális (talajtani és gazdaságossági szempontból optimális) adagjának meghatározását illetően.

A. GRINCSENKO és BOCSKAI JÓZSEF ukrán és magyar tapasztalatok alapján egyaránt kiemelte és hangsúlyozta a csökkentett javítóanyagnormák alkalmazásának gazdaságosságát és eredményességét. Eredményeinkről az értekezlet résztvevői elismeréssel nyilatkoztak. Nem kis mértékben a mi kutatási eredményeinknek köszönhető, hogy határozat született egy nemzetközi összefogás létrehozására a javítóanyagok különböző adagú alkalmazásával kapcsolatban, melynek programja a következő:

1. A résztvevők elhatározták egy nemzetközi munkacsoport létesítését a fenti téma koordinált szervezésére és egy megfelelő szabadföldi kísérleti program kidolgozására.

2. E munkacsoportnak mindenek előtt a különösen hangsúlyozott és legnagyobb érdeklődést kiváltó kérdéssel kell foglalkoznia, nevezetesen: Javítóanyagok különböző adagjainak alkalmazása a szolonyec talajok komplex meliorációjában száraz és öntözött viszonyok között.

3. A terv végrehajtása érdekében kapcsolatot kell létesíteni az érdekelte országok megfelelő kutatóintézetei között. A Nemzetközi Talajtani Társaság főtitkára erről a határozatról tájékoztatja a FAO-t és az UNESCO-t.

4. A munkacsoport elnökül Dr. GH. SANDU választották.

Reméljük, hogy az értekezleten hozott határozat alapján Magyarország is mielőbb aktívan bekapcsolódhat a nemzetközi együttműködés keretében különböző adagú javítóanyagokkal végzendő szikjavítási kutatásokba.

Az értekezlet szorosán vett napirendje után V. NEUGEBAUER és N. MILJKOVIC tartottak összefoglaló előadást Jugoszlávia „kontinentális” szikes talajairól (Vojvodina, Macedónia), azok keletkezéséről, fontosabb tulajdonságairól, képződésük megelőzésének lehetőségeiről. Ezt követte N. PLAMENAC ismertetője Jugoszlávia tengermenti sós talajairól és az e talajok javításával és hasznosításával kapcsolatosan az Ulcinjsko Polje kísérleti telepen végzett sokoldalú kutatómunkáról. Az előadások után az értekezlet résztvevői rövid látogatást tettek a Novi-Sadi Mezőgazdasági Kutató Intézetben, majd két 1—1 napos szakmai kiránduláson ismerkedtek meg Vojvodina bácskai (Duna—Tisza közli) és bánáti (Tiszántúli) területének szikes talajaival, valamint a Duna—Tisza—Duna

Öntözőrendszer néhány létesítményével és egy öntözéses gazdaságával.

A kirándulásokon további jó alkalom nyílt a szikes talajok osztályozásával, genetikájával, javításával és hasznosításával kapcsolatos kérdések fölötti nyílt, őszinte, baráti vitákra, s ezt az alkalmat a résztvevők maradéktalanul ki is használták.

Összefoglalva megállapítható, hogy a Nemzetközi Talajtani Társaság Szikes Albizottsága Európai Munkacsoportjának első értekezlete sikeres volt. A Novi-Sadi Egyetem Mezőgazdasági Kara és a Jugoszláv Talajtani Társaság kitűnő szervezőmunkája zavartalan és kellemes munkakörülményeket biztosított. Az élénk vita az Európai Munkacsoport sokoldalú és aktív tevékenységét bizonyította, az elfogadott határozatok pedig konkrétan megjelölték a jövő feladatait, jelentősen segítve ezzel a fontos téma kutatásának további fejlődését, s a kutatómunka eredményes nemzetközi koordinációját.

VÁRALLYAY GYÖRGY

Érkezett: 1968. június 24.